

Istota gminnej rady seniorów

Nowelizacja ustawy o samorządzie gminnym z dnia 11 października 2013 r. wprowadziła możliwość tworzenia w gminach tzw. gminnych rad seniorów. Stosownie do wprowadzonego uregulowania, rada gminy z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanych środowisk, może utworzyć gminną radę seniorów jako ciało o charakterze **konsultacyjnym, doradczym i inicjatywnym**.

W kontekście powołanej wyżej nowelizacji warto zaznaczyć, iż gminne rady seniorów nie są nowym tworem - są one obecne w przestrzeni publicznej

już od kilku lat. Ciała tego typu powstawały, gdy w przepisach brak było jeszcze wyraźnych regulacji w tym zakresie - w Polsce przed wprowadzeniem art. 5c do ustawy o samorządzie gminnym działało ok. 50 rad seniorów [„Zoom na Rady Seniorów”]. Najczęściej rady seniorów tworzone były przez organy wykonawcze gminy w oparciu o wydane przez ten organ zarządzenia i składały się z przedstawicieli lokalnych władz samorządowych oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów na danym terenie.

Problematyka istoty (statusu) gminnej rady seniorów jest kwestią trudną, przede wszystkim z uwagi na stosunkowo „oszczędną” regulację ustawową w tym zakresie. Niewątpliwie duże znaczenie mają tu konkretne zapisy statutów poszczególnych rad seniorów. Generalnie należy jednak przyjąć, iż rada seniorów jest elementem struktur samorządowych, dlatego finansowanie jej podstawowej działalności powinno być

częścią budżetu gminy - finansowanie rady seniorów powinno następować w oparciu o jasno ustalone przez władze samorządowe zasady. Z drugiej strony radę seniorów powinno się również traktować jako partnera samorządu terytorialnego - i w zależności od tego, jaką pozycję ten partner społeczny sobie wypracuje, taki będzie jego realny wpływ na konkretne decyzje organów gminy.

DOBRA PRAKTYKA

W art. 10 Statutu Miasta Tarnobrzega (Rozdział II. Zakres działania i zadania miasta) zamieszczono następujące regulacje:

1. W mieście działa Rada Seniorów.
2. Zasady działania Rady Seniorów określa jej statut uchwalony przez Radę.
3. Rada i jej organy rozpatrują opinie, postulaty i wnioski Rady Seniorów dotyczące problemów społeczno-gospodarczych Miasta oraz projektów uchwał.
4. Rada Seniorów może występować z inicjatywą uchwałodawczą kierując stosowne projekty uchwał poprzez podmioty wymienione w § 34 Statutu.
5. Do stałej współpracy z Radą Seniorów Przewodniczący Rady Miasta wyznacza właściwą rzeczowo Komisję.
6. Obsługę techniczną Rady Seniorów i środki na jej funkcjonowanie zapewnia Biuro Rady Miasta.

Jakie są funkcje gminnej rady seniorów?

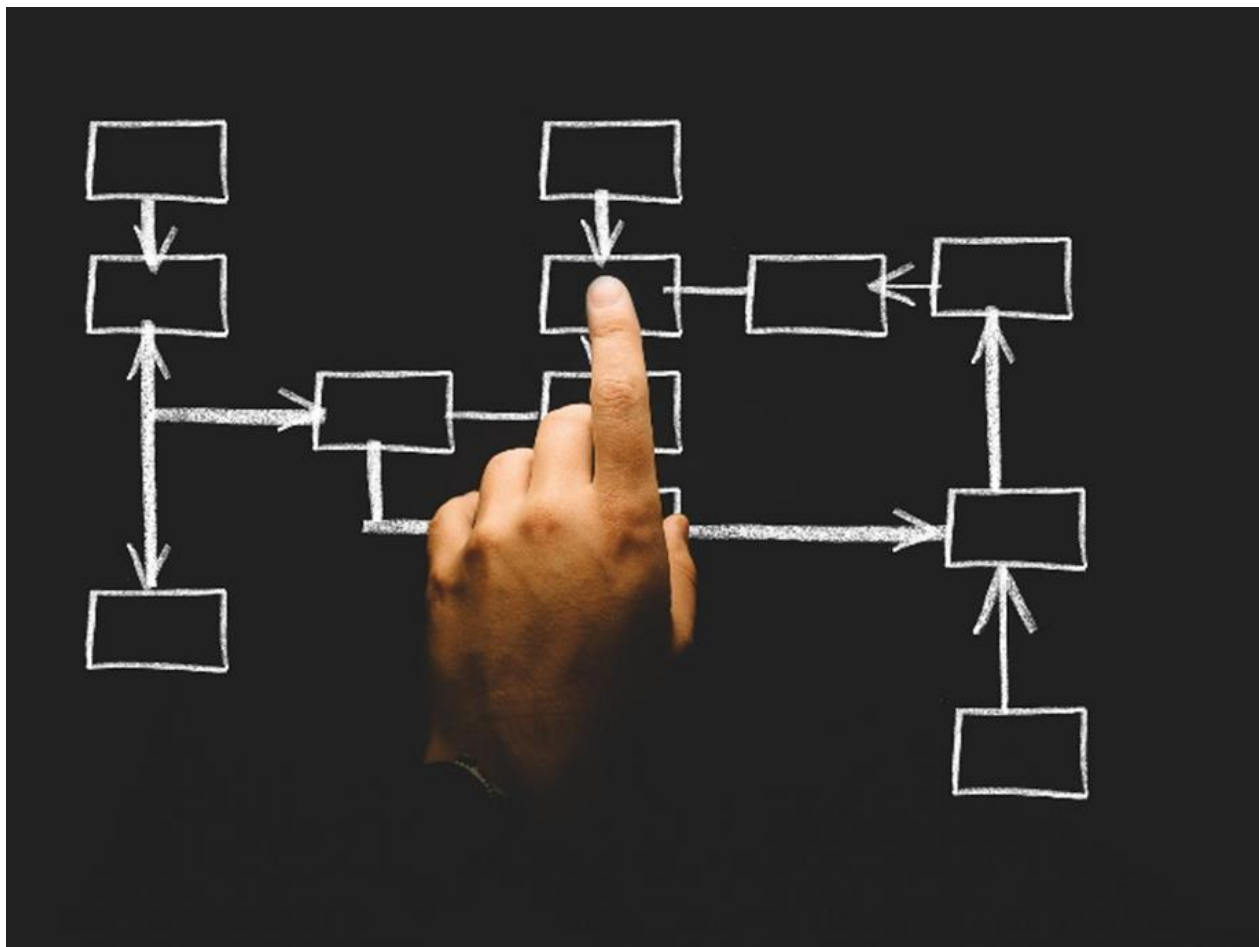
W przepisie art. 5c ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym wskazano trzy funkcje gminnej rady seniorów, tj.: **konsultacyjną**, **doradczą** oraz **inicjatywną**. Ustawodawca nie definiuje tych funkcji pozostawiając wypełnienie treścią tych zapisów statutem regulującym zasady funkcjonowania

gminnych rad seniorów, **a także swoistej praktyce**, która w każdej gminie może być odmienna i jest uzależniona od wielu czynników [np. liczby organizacji w danej gminie i ich aktywności; osób, które zostały wybrane do rady seniorów; otwartości na współpracę z radą seniorów ze strony samorządu lokalnego].

Funkcja konsultacyjna jest związana z pozycją gminnej rady seniorów jako merytorycznego partnera gminy wyrażającego opinie/stanowiska w sprawach przedkładanych jej przez władze samorządowe. Wskazać tu można konsultacje projektów aktów prawa miejscowego (uchwał), lokalnych planów, strategii i programów bezpośrednio lub pośrednio dotyczących seniorów.

Istotą pojęcia „konsultacja” jest jej niewiążący charakter - w przedmiotowym zakresie ostateczna decyzja za-

tem zawsze należeć będzie do właściwych organów gminy. Uzupełnieniem tej funkcji jest **funkcja doradcza** - jej cechą jest formułowanie przez radę seniorów propozycji własnych rozwiązań bądź korekt/uzupełnień w sprawach przedkładanych jej przez właściwe organy/jednostki gminy. **Funkcja inicjatywna**, to z kolei możliwość inspirowania lokalnych władz do podjęcia nowych, konkretnych działań mających na celu podniesienie jakości życia mieszkańców.

Zadania gminnej rady seniorów

Przepisy ustawowe nie wprowadzają żadnych ograniczeń w zakresie spraw/zadań właściwych dla gminnych rad seniorów. **Rada seniorów może zatem podejmować działania we wszystkich tych kwestiach, które są przypisane gminie a dotyczą**

bezpośrednio lub pośrednio seniorów. Wskazanie celu i obszarów działania rad seniorów oraz ich zadania nie mieszczą się w pojęciu „tryb powoływania członków Rady oraz zasady jej działania”. Wobec bowiem wyraźnego określenia w ustawie celu powoływania rad seniorów (wskazującego zakres

działania rad seniorów), którym jest „sprzyjanie solidarności międzypokoleniowej i tworzenie warunków do pobudzania aktywności osób starszych w społeczności lokalnej” - uznaje się, że „tryb wyboru członków rady oraz zasady jej działania” swym zakresem znaczeniowym obejmują jedynie kwestie organizacyjne prowadzące do powołania członków rad seniorów i umożliwiające im potem sprawne funkcjonowanie i działanie. Określając obszary działania rady oraz jej zadania sprowadza się zakres działania takiego podmiotu jedynie do podejmowania określonych akcji na rzecz osób starszych. Natomiast z art. 5c ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym wynika, że zasadniczym celem powoływania powyższego organu jest obywatelska aktywizacja osób starszych w społeczności lokalnej. Z uzasadnienia do projektu ustawy o samorządzie gminnym natomiast wynika, że: „rady te będą reprezentować interesy i potrzeby starszych mieszkańców wobec władz samorządowych i brać udział w formułowaniu oraz

przekazywaniu opinii i stanowisk dotyczących nie tylko strategicznych, ale i bieżących planów rozwoju gminy. Rada ta będzie praktycznym realizatorem [...] prawa osób starszych do współdecydowania o tym, jak gmina ma funkcjonować, wyglądać, czemu służyć, na jakie programy i inwestycje wydawać środki budżetowe”. W założeniu ustawodawcy, spektrum działania rady seniorów miało być bardzo szerokie i właściwie zbieżne z zakresem działania gminy [Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, IV SA/Gl 893/14].

Biorąc pod uwagę kształtującą się praktykę nadzorów prawnych wojewodów oraz orzecznictwo sądów administracyjnych uznać należy, iż w statutach gminnych rad seniorów nie powinno zamieszczać się zapisów zawężających cele, obszary i zadania tych podmiotów - takie zapisy mogą stanowić podstawę do stwierdzenia przez właściwego wojewodę nieważności uchwały o powołaniu rady, jako niezgodnej z prawem.

WAŻNE

Zakres przedmiotowy działania gminnej rady seniorów jest bardzo szeroki - właściwie zbieżny z zakresem działania gminy.

Zbyt ogólne rozwiązania ustawowe mogą jednak powodować pewne wątpliwości w praktyce, jakie konkretnie zadania rada seniorów może podejmować. Jako przykładowy katalog można wskazać:

- współpracę z władzami gminy w zakresie polityki senioralnej;
- opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego dotyczących problematyki osób starszych;
- formułowanie opinii i wniosków w sprawach dotyczących osób starszych;
- konsultowanie i przedstawianie propozycji w zakresie ustalania priorytetowych zadań w perspektywie krótko i długookresowej polityki gminy;
- inicjowanie działań na rzecz osób starszych;

- monitorowanie potrzeb osób starszych;
- budowanie pozytywnego społecznego wizerunku seniorów;
- upowszechnianie wiedzy o potrzebach i prawach osób starszych;
- informowanie społeczności lokalnej o kierunkach działań podejmowanych przez samorząd gminy oraz inne podmioty na rzecz środowiska seniorów;
- współpracę z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie gminy;
- wymianę doświadczeń z gminnymi radami seniorów na terenie kraju.

Warto podkreślić, iż niezależnie od tego jak w statucie lub innych dokumentach „okołostatutowych” określone są cele, obszary działania i zadania gminnej rady seniorów obserwacja pracy już działających w Polsce gminnych rad seniorów wskazuje, iż ich skuteczność w realnym oddziaływaniu na zmianę przestrzeni publicznej jest zdeterminowana z jednej strony aktywnością i przygotowaniem merytorycznym członków tych ciał, natomiast z drugiej strony wolą współpracy, zrozumieniem i autentycznym wsparciem lokalnego samorządu - natomiast zapisy w dokumentach formalnych mają mniejsze znaczenie.

ŻYCZENIA NOWOROCZNE

Szanowni Państwo,

z okazji Nowego 2018 Roku

życzymy dużo zdrowia i wszelkiej pomyślności oraz,

by w pracy i działaniach na rzecz seniorów

każdy miesiąc dodawał energii i mocy

każdy tydzień niósł inspirację i kreatywność

każdy dzień przynosił dobre pomysły

każda godzina sprawiała radość

a każda minuta dawała satysfakcję!

2018

Ogólnopolskie Centrum Wsparcia Gminnych Rad Seniorów - w liczbach

W 2017 r. w ramach Ogólnopolskiego Centrum Wsparcia Gminnych Rad Seniorów:

- zrealizowano 3 edycje 3-dniowych warsztatów „**Akademia radnego gminnej rady seniorów**”; w zajęciach wzięło udział 36 osób - członków rad seniorów z całej Polski;
- zrealizowano 3 edycje 3-dniowych warsztatów „**Akademia Obywatela Seniora**”; w zajęciach wzięło udział 36 osób - liderów/przedstawicieli organizacji pozarządowych zamierzających zainicjować tworzenie rady seniorów;
- przeprowadzono 2 wizyty studyjno-szkoleniowe w siedzibach gminnych radach seniorów;
- udzielono blisko 200 porad i konsultacji.

Ogólnopolskie Centrum Wsparcia Gminnych Rad Seniorów

prowadzone przez

Fundację Europejski Instytut Rozwoju Obywatelskiego
ul. Jagiellońska 18, 33-300 Nowy Sącz
tel. (18) 443-57-08; fundacja@eiro.pl

Oferujemy m.in.:

- 1) bezpłatne poradnictwo dla istniejących gminnych rad seniorów (GRS);
- 2) bezpłatne poradnictwo dla osób zamierzających zainicjować powstanie GRS;

Zainteresowanych uzyskaniem wsparcia doradczego prosimy o kontakt telefoniczny lub mailowy: tel. (18) 443-57-08, fundacja@eiro.pl

Zapraszamy!

WYDAWCA:

Fundacja Europejski Instytut
Rozwoju Obywatelskiego
33-300 Nowy Sącz, ul. Jagiellońska 18
tel./fax (+48 18) 443 57 08
e-mail: fundacja@eiro.pl
www.eiro.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

Wiesława Borczyk
Daniel Jachimowicz
Wojciech Nalepa

Grafika: www.pixabay.com